

بے نام حق

باسمہ تعالیٰ

تاییدیه اعضای هیات داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

اعضای هیئت داوران نسخه نهایی پایان نامه خانم سمیه کاظمینی تحت عنوان: توصیف واج شناختی گویش شهرضا

بر اساس نظریه واج شناسی زایشی چامسکی و هاله را از نظر فرم و محتوی بررسی نموده و پذیرش آنرا برای تکمیل

درجه کارشناسی ارشد تائید می کنند.

اعضای هیأت داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضاء
۱- استاد راهنما	دکتر عالیه مرز عزیز از لار کامبرز	استاد دیار	
۲- استاد مشاور	دکتر فردوس آتماشی زاده	دستشار	
۳- استاد ناظر (داخلی)	دکتر لارسان طهماسب	استاد دیار	
۴- استاد ناظر (خارجی)	دکتر ایران کلباسی	استاد	
۵- نماینده شورای تحصیلات تکمیلی	دکتر لارسان طهماسب	استاد دیار	

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشگاه تربیت مدرس، میین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل تعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند:
«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد نگارنده در رشته زبان شناسی همگانی است که در سال ۱۳۹۰ در دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی سرکار خانم دکتر علیه کرد زعفرانلو کامبوزیا و مشاوره جناب آقای دکتر فردوس آقاگلزاره از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأديه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقيف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تامین نماید.

ماده ۶: اینجانب سمهی کاظمینی دانشجوی رشته زبان شناسی همگانی مقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق وضمانات اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی: سمهی کاظمینی

تاریخ و امضا:

آیین نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضا هیأت علمی، دانشجویان، دانش آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عنوانین پایان نامه، رساله و طرحهای تحقیقاتی با همانگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنمای، مشاور و یا دانشجو مستنول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان نامه و رساله به عهده اساتید راهنمای و دانشجو می باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان نامه/ رساله نیز منتشر می شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب، نرم افزار و یا آثار ویژه (آخری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان نامه/ رساله و تمامی طرحهای تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده ها، مرکز تحقیقاتی، پژوهشکده ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدهای باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آئین نامه های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته ها در جشنواره های ملی، منطقه ای و بین المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان نامه/ رساله و تمامی طرحهای تحقیقاتی دانشگاه باید با همانگی استاد راهنمای یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱ در شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۴/۲۳ در هیأت رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم الاجرا است.

«اینجانب سمیه کاظمی‌نی دانشجوی رشته زبان شناسی همگانی ورودی سال تحصیلی ۸۷-۸۸ مقطع کارشناسی ارشد دانشکده علوم انسانی متعدد می شوم کلیه نکات مندرج در آئین نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته های علمی مستخرج از پایان نامه/ رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آئین نامه فوق الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هر گونه امتیاز دیگر و تعییر آن به نام دانشگاه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله بر اساس برآورد دانشگاه اقدام خواهی نمود و بدینوسیله حق هر گونه اعتراض را از خود سلب نمودم»

امضا:
تاریخ: ۱۳۹۰ مرداد ۲۸

دانشگاه تربیت مدرس

دانشکده‌ی ادبیات و علوم انسانی

توصیف واج شناختی گویش شهرضاًی بر اساس نظریه واج شناسی زایشی چامسکی و هاله

نگارش:

سمیه کاظمینی

استاد راهنما:

دکتر عالیه کرد زعفرانلو کامبوزیا

استاد مشاور:

دکتر فردوس آقا گلزاده

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته زبانشناسی همگانی

۱۳۹۰ فروردین

تقدیم به

مادر عزیز

و

همسر مهربانه

تشکر

بدون شک در انجام هر کار تحقیقی، داشتن توان علمی و علاقه به موضوع مورد تحقیق امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. اینجانب در به ثمر رساندن این تحقیق، خود را مديون زحمت همه‌ی اساتید بزرگوار و دلسوزی می‌دانم که تمامی عمر خود را وقف کسب و نشر علم و دانش می‌نمایند و باایستی اعتراف کنم که بند، اندک آموخته‌های خود را از محضر گرانقدر ایشان به غنیمت برده‌ام. آنچه مسلم است این است که نوشه‌ی حاضر بدون راهنمایی‌های بجا و ارزنده‌ی استاد عزیز و مهربانم، سرکار خانم دکتر کامبوزیا که مادرانه مرا از ابتدا تا انتهای همراهی کردند، هرگز به نتیجه نمی‌رسید.

همچنین لازم می‌دانم از راهنمایی و مشاوره‌ی استاد بزرگوارم جناب آقای دکتر آقا‌گلزاده، استاد مشاور اینجانب کمال تشکر و قدردانی را نمایم.
از سرکار خانم دکتر کلباسی و جناب آقای دکتر گلfram نیز که قبول زحمت نموده و رساله‌ی اینجانب را داوری نمودند، سپاسگزاری می‌نمایم.

در خاتمه باید اذعان کنم که اینجانب موفقیت خود را بعد از حول و قوه‌ی الهی، مديون زحمات و فداکاری‌های دلسوزانه‌ی مادر و مهربانی‌های همسرم هستم، چرا که بدون مساعدت و دعای خیر ایشان هرگز قادر نبودم در بعد علمی زندگی‌ام موفقیتی کسب نمایم.

چکیده

پژوهش حاضر در مورد تجزیه و تحلیل فرایندهای واژی موجود در لهجه‌ی شهرضاًی، بر اساس نظریه‌ی زایشی می‌باشد. داده‌های مورد نیاز از میان واژه‌ها، عبارات و جملات جمع‌آوری شده از گویشوران این گونه‌ی زبانی و از گفتگوهای محاوره‌ای آن‌ها استخراج شده است. این پژوهش به روش میدانی از نوع توصیفی – تحلیلی انجام می‌شود. در این روش پژوهشگر مستقیماً با گویشوران مصاحبه‌ای در حدود پنج ساعت انجام داده و اطلاعات مورد نظر را بر روی نوار ضبط و یا بر روی کاغذ درج می‌کند. بدین منظور، نگارنده از بیست گویشور بومی و از محدوده‌های سنی و سطوح تحصیلی متفاوت استفاده خواهد کرد. برخی از نتایج حاصل از پژوهش عبارتند از: الف: لهجه‌ی شهرضاًی بر خلاف فارسی معیار، دارای ۲۵ همخوان و ۸ واکه می‌باشد. ب: همخوان /h/ و /ʔ/ و دو واکه‌ی /ة/ و /ةا/ علاوه بر واچه‌ای فارسی معیار در این لهجه مشاهده می‌شود. پ: همخوان انسدادی و واکدار [G] در مجاورت یک همخوان بی‌واک و در جایگاه پایان هجا به همخوان پیوسته و بی‌واک [χ] تبدیل می‌شود(تضعیف). ت: واکه‌های میانی در یک هجای باز با واکه‌های افراشته‌ی هجای بعدی همگون شده و هماهنگی واکه‌ای رخ می‌دهد. هدف اصلی از انجام پژوهش حاضر، کشف قواعد نظام آوایی و واژی لهجه‌ی شهرضاًی می‌باشد.

وازگان کلیدی: لهجه‌ی شهرضاًی، فرایندهای واژی، طبقه‌ی طبیعی، همگونی، ناهمگونی، تضعیف، تقویت، حذف، درج و قلب.

فهرست مطالب

عنوان	صفحة
فصل اول : کلیات پژوهش	
۱-۱ مقدمه	۱
۱-۲ شهرضايی: گويش يا لهجه	۱
۱-۳ هدف تحقیق	۱
۱-۴ ضرورت تحقیق	۲
۱-۵ سوالات تحقیق	۲
۱-۶ فرضیه‌های تحقیق	۲
۱-۷ مواد و روش انجام تحقیق	۳
۱-۸ روش گردآوری پیکره‌ی زبانی	۳
۱-۹ روش نمونه‌گیری	۳
۱-۱۰ جغرافیای شهرضا	۴
۱-۱۱ تاریخچه‌ی شهرضا	۹
فصل دوم: پیشینه‌ی تحقیق	
۱-۲ مقدمه	۱۱
۲-۲ آثار نوشته شده در درباره‌ی شهرستان شهرضا و گونه‌ی زبانی این شهرستان	۱۱
۲-۳ آثار نوشته شده در مورد گونه‌های زبانی استان اصفهان	۱۲

۱۵	۴-۲ آثار انجام شده در چارچوب واج‌شناسی زایشی
۲۷	۴-۲ آثار انجام شده در مورد گونه‌های نزدیک به لهجه‌ی شهرضاًی در خارج از ایران
۳۴	۴-۲ جمع‌بندی
	فصل سوم: چارچوب نظری تحقیق
۳۶	۳-۱ مقدمه
۳۶	۳-۲ برخی مفاهیم ضروری در واج‌شناسی
۳۶	۳-۲-۱ واج
۳۷	۳-۲-۱-۱ واج به عنوان یک واقعیت آوایی
۳۷	۳-۲-۱-۲ واج به عنوان یک واقعیت واجی
۳۷	۳-۲-۱-۳ واج به عنوان یک واقعیت روانی
۳۸	۳-۲-۲ تکواز و تکوازگونه
۳۸	۳-۲-۳ اقتصاد و سادگی
۳۸	۳-۲-۴ نشان داری در واج‌شناسی زایشی
۳۹	۳-۲-۵ طبقات طبیعی
۳۹	۳-۲-۶ مشخصه‌های تمایز دهنده
۴۲	۳-۳ روش شناسی انگاره‌ی زایشی (SPE)
۴۳	۳-۴ چگونگی کشف بازنمایی زیرین
۴۳	۳-۴-۱ شواهد درون پیکره‌ای

۴۴	۳-۳ قاعده ها و بازنمایی های واجی
۴۵	۳-۱-۱ قاعده های واجی
۴۶	۳-۲-۵ گشته راهای واجی
۴۶	۳-۳ قواعد مطرح در نظریه زایشی
۴۷	۳-۷ ترتیب قواعد واجی
۴۸	۳-۸ جمع بندی
	فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها
۵۱	۴-۱ مقدمه
۵۱	۴-۲ همخوان ها
۵۱	۴-۲-۱ همخوان های انسدادی
۵۳	۴-۲-۲ همخوان های سایشی
۵۶	۴-۲-۳ همخوان های انسدادی-سایشی
۵۶	۴-۲-۴ همخوان های خیشومی
۵۷	۴-۲-۵ همخوان های روان
۵۸	۴-۲-۶ نیم واکه
۵۸	۴-۳ توصیف آوازی واکه ها
۵۸	۴-۳-۱ واکه های پیشین
۵۹	۴-۳-۲ واکه های پسین
۶۰	۴-۳-۳ واکه های مرکب

۶۱	۴-۴ توصیف مشخصه های تمایزدهنده همخوان ها و واکه ها در گویش شهرضايی
۶۲	۴-۵ فرایندهای واجی مربوط به همخوان ها
۶۲	۴-۵-۱ فرایند تضعیف
۶۳	۴-۵-۱-۱ تبدیل همخوان /χ/ به /G/
۶۵	۴-۵-۲-۱ تناوب میان /b/ و /v/
۶۶	۴-۵-۳-۱ تناوب میان همخوان های /b/، /p/ و /f/
۶۸	۴-۵-۲ حذف
۶۹	۴-۵-۲-۱-۲ حذف همخوان /d/ از پایان خوشه های همخوانی /-nd/ در یک هجا
۷۱	۴-۵-۲-۲-۱ حذف همخوان پایان /t/ از پایان خوشه های همخوانی /-ʃt/، /-ft/، /-t/
۷۳	۴-۵-۳-۲-۱ حذف پسوند گذشته ساز /t/ و /d/
۷۵	۴-۵-۳ کشش جبرانی
۷۶	۴-۵-۳-۱ کشش جبرانی در لهجه شهرضايی
۷۷	۴-۵-۴ فرایند تقویت
۷۷	۴-۵-۴-۱ تبدیل همخوان /χ/ به /G/
۷۹	۴-۵-۴-۲ تناوب میان همخوان های /f/، /v/ و /b/
۸۱	۴-۵-۵ ناهمگونی
۸۳	۴-۵-۶ همگونی
۸۴	۴-۵-۶-۱ همگونی بین /s/ و /t/
۸۷	۴-۵-۶-۲ همگونی بین همخوان های /n/ و /b/

۸۹	۷-۵-۴	تناوب میان /i/ و /l/
۹۰	۸-۵-۴	درج
۹۰	۱-۸-۵-۴	درج انسداد چاکنایی
۹۳	۴-۵-۹	قلب
۹۵	۴	۶- فرایندهای واجی مربوط به واکه ها
۹۵	۴-۶-۱	همگونی واکه با واکه یا هماهنگی واکه ای
۹۵	۴-۶-۱-۱	۱- هماهنگی واکه ای واکه های میانی /o/ و /e/ با واکه های افراشته ای /u/ و /i/ (ارتقای واکه)
۹۷	۴-۶-۲	۲- هماهنگی واکه ای بین واکه ای تکواز امر و واکه ای ستاک
۹۸	۴-۶-۳	۳- تبدیل واکه ای /u/ به /a/
۹۱	۴-۶-۴	۲- ارتقای واکه
۹۱	۴-۶-۱-۲	۱- تبدیل واکه ای /a/ به /u/ قبل از همخوان خیشومی
۱۰۱	۴-۶-۲-۲	۲- تبدیل واکه ای /o/ به /u/ قبل از همخوان خیشومی
۱۰۳	۴-۶-۳	۳- تبدیل واکه ای /e/ به /a/
۱۰۵	۴-۶-۴	۴- حذف
۱۰۵	۴-۶-۱-۴	۱- حذف واکه ای /i/ در صورت منفی تکواز استمراری
۱۰۷	۴-۷	۷- هجا
۱۰۸	۴-۷-۱	۱- ساختمان هجا

۱۰۸	۲-۷-۴ انواع هجا
۱۰۹	۳-۷-۴ ساختمان هجایی واژه
۱۰۹	۱-۳-۷-۴ واژه های تک هجایی
۱۱۰	۲-۳-۷-۴ واژه های دو هجایی
۱۱۰	۳-۳-۷-۴ واژه های سه هجایی
۱۱۰	۴-۳-۷-۴ واژه های چهار هجایی
۱۱۱	۵-۳-۷-۴ واژه های پنج هجایی
۱۱۱	۶-۳-۷-۴ واژه های شش هجایی
۱۱۲	۴-۷-۴ تقطیع هجاها
۱۱۲	۸-۴ تکیه
۱۱۳	۴-۸-۴ جایگاه تکیه در ضمایر شخصی
۱۱۴	۴-۸-۴ جایگاه تکیه در ضمایر مشترک
۱۱۴	۴-۸-۴ ضمایر پرسشی یا استفهامی
۱۱۵	۴-۸-۴ جایگاه تکیه در اسم
۱۱۵	۴-۸-۴-۱ حالت ندا یا خطاب
۱۱۵	۴-۸-۴-۲ حالت اضافی
۱۱۵	۴-۸-۴-۵ جایگاه تکیه در فعل
۱۱۵	۴-۸-۴-۱ ماضی ساده
۱۱۶	۴-۸-۴-۲ ماضی استمراری و مضارع اخباری

۱۱۶.....	۴-۸-۳ ماضی نقلی
۱۱۶.....	۴-۸-۵ ماضی بعید
۱۱۷	۴-۸-۵ ماضی التزامی
۱۱۷	۴-۸-۵ فعل امر
۱۱۷	۴-۸-۵ نهی - نفی
۱۱۷	۴-۸-۶ جایگاه تکیه در صفت
۱۱۷	۴-۸-۷ جایگاه تکیه در قید
۱۱۸	۴-۹ آهنگ
۱۱۸	۴-۹-۱ جملات خبری
۱۱۸	۴-۹-۲ جملات پرسشی
۱۱۸.....	۴-۹-۳ جملات تعجبی
۱۱۸.....	۴-۹-۴ جملات امری
۱۱۸.....	۴-۹-۵ جملات التزامی
۱۱۹.....	۴-۱۰ نتیجه گیری
.....	فصل پنجم: نتایج و پیشنهادها
۱۲۱.....	۵-۱ مقدمه
۱۲۱	۵-۲ بررسی فرضیه ها
۱۲۱.....	۵-۲-۱ تحلیل فرضیه ای اول
۱۲۲.....	۵-۲-۲ تحلیل فرضیه ای دوم

۱۲۲.....	۳-۲-۵ تحلیل فرضیه‌ی سوم.....
۱۲۳.....	۴-۲-۵ تحلیل فرضیه‌ی چهارم.....
۱۲۴.....	۳-۵ بررسی نتایج کلی پژوهش.....
۱۲۷.....	۴-۵ نتایجی که با نظریه‌ی زایشی در تناقض است.....
۱۲۷.....	۵-۵ پیشنهادها.....
۱۲۸.....	فهرست مراجع.....
.....	واژه‌نامه فارسی - انگلیسی.....
.....	واژه‌نامه انگلیسی - فارسی.....
.....	واژه‌نامه شهرضايی - فارسی.....
.....	چکیده انگلیسی.....

فهرست نقشه ها

۱- نقشه‌ی شهرضا.....	۶
۲- نقشه‌ی استان هم‌جوار با استان اصفهان (استان فارس).....	۷
۳- نقشه‌ی استان هم‌جوار با استان اصفهان (استان چهار محال و بختیاری).....	۸
۴- نقشه‌ی زبان‌های ایرانی.....	۳۳

فهرست نمودارها

- ۹۹-۴ نمودار رسایی همخوان‌ها و واکه‌ها ۱۱۲
- ۱۰۰-۴ نمودار رسایی همخوان‌ها و واکه‌ها ۱۱۲

فهرست علامت‌ها و نشانه‌ها

خط آوانگار	معنای فارسی	مثال از گویش	معادل فارسی
p	پیراهن	[pira:n]	پ
b	بچه	[boχtʃe]	ب
t	تنور	[tānur]	ت-ط
d	دایی	[day]	د
k	کدو	[küdi]	ک
g	گریه	[giryel]	گ
G	قامت	[Gūmet]	ق-غ
?	انگور	[?āngür]	ء
؟	عیب	[?ayb]	ع
f	طول دادن کاری	[fes fes]	ف
v	بلند شو	[vaχsol]	و
s	آبکش	[sūmaχbalūn]	س-ث
z	ظہر	[zo:r]	ز-ذ-ظ-ض
ʃ	شوہر	[ʃuver]	ش
ʒ	ظرف مسی	[koməʒdūn]	ژ
χ	چیزی را قایم کردن	[χolaxef]	خ
h	آشفته و به هم ریخته	[hardambil]	ه

h	حجله	[ħān ðele]	ح
tʃ	جوچه	[tʃuri]	چ
ð	جلیقه	[ðelagze]	ج
m	ماهیچه	[maytʃe]	م
n	نرdban	[nevardān]	ن
l	قراضه	[leGate]	ل
r	روانه	[röne]	ر
y	یقه	[yaχe]	ی
G	قیر	[Gil]	ای
u	خام	[χūm]	او
a	ناکام	[nakūm]	آ
e	قدیم	[Gedīm]	ا
a	دست	[das]	ا
o	ما	[mo]	ُا
ü	کوره	[küre]	—
ö	گودال	[göydal]	—
ej	دمدمی مزاج	[rej]	ای
aj	چایی	[tʃaj]	آی
aj	ماھی	[maj]	آی